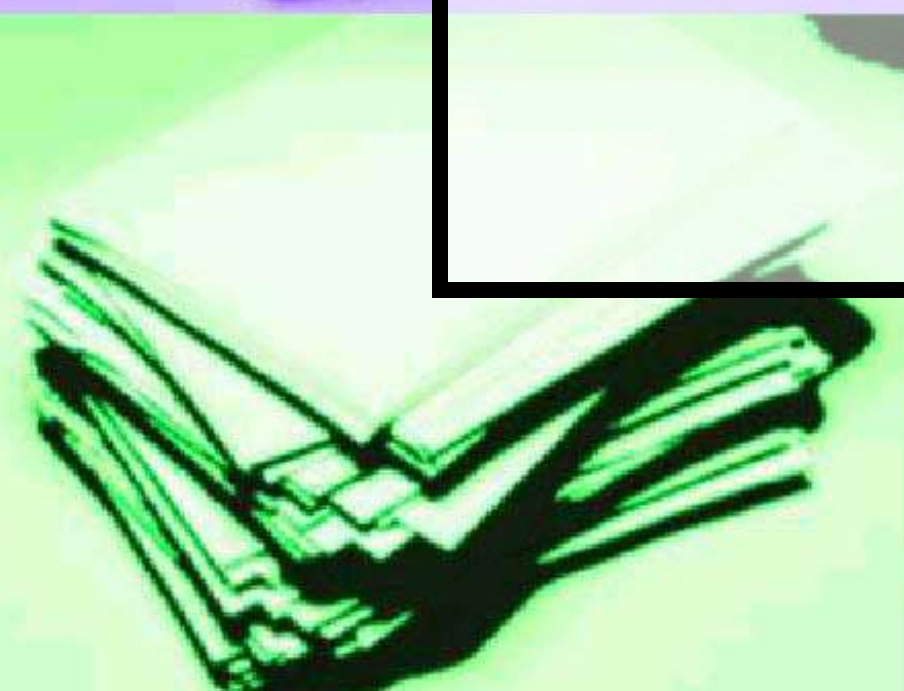

A stack of papers, slightly blurred, with a purple and blue color cast.A blurred image of a clock face, with a pink and purple color cast.

UVOD V JAVNO UPRAVO – PREDAVANJE 7

A stack of papers, slightly blurred, with a green and blue color cast.A clear image of a clock face, with a yellow and orange color cast.

24.4.2013

JAVNE SLUŽBE

- eden osrednjih pojmov upravnega prava.
- V preteklosti bil **pojmovan** tako široko, da je zajel celotno delovanje države in lokalnih skupnosti v javnem interesu.
- Javno službo lahko razumemo v organizacijskem in v funkcionalnem pomenu.
- Razumevanje javnih služb po **Duguit-u**
- ločevanje med **materialnim** in **formalnim pojmom javne službe**.
- V francoskem pravu je pojem javne službe še vedno razumljen zelo široko, tako da zajema tudi avtoritarno dejavnost državnih organov. Pri nas ima pojem javne službe bistveno ožji pomen, saj zajema le servisno dejavnost države in lokalnih skupnosti, ne pa tudi njihovih oblastnih funkcij.

JAVNE SLUŽBE

- Javna služba je dejavnost, preko katere se zagotavljajo javne dobrine in ki jo označujejo 4 bistvene značilnosti:
  - * izvaja se v javnem interesu;
  - * za njeno zagotavljanje sta odgovorni ali država ali lokalna skupnost;
  - * izvzeta je iz pravnega režima tržnih dejavnosti;
  - * izvaja se po posebnem javnopravnem režimu.

Bistvene značilnosti organizacij, ki opravljajo javne službe po Vevpetiču

- organizacije morajo biti samostojne družbene enote
- vodilni organi v teh organizacijah morajo biti organizirani na poseben način;
- te organizacije ne gospodarijo s svojim, pač pa s splošnim družbenim premoženjem;
- presežkov dela ne morejo akumulirati po svoji volji;
- sodelovati morajo pri določanju družbenih potreb;
- v okviru teh organizacij se ne smejo razvijati takšni interesi, ki bi bili nasprotni splošnim družbenim koristim.

JAVNE SLUŽBE

- Javna služba je dejavnost, ki jo kot javno službo določi zakon.
- Ker pravni režim javne službe pomeni omejitev svobode gospodarske pobude in omejitev konkurence, lahko ta pravni režim vzpostavi samo zakonodajalec.
- Pirnat navaja več meril za opredelitev javne službe:
  - + odsotnost delovanja tržnih zakonitosti;
  - + nujnost trajnega opravljanja dejavnosti za normalno življenje ljudi v skupnosti;
  - + krog uporabnikov dobrine (pri nekaterih dobrinah namreč ni mogoče meriti uporabe dobrine - t.i. kolektivne dobrine);
  - + prisilnost uporabe neke dobrine.

VRSTE JAVNIH SLUŽB

- GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE
- NEGOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE
- Delitev na državne in lokalne

NAČINI IZVAJANJA GOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB

- v okiru upravnega organa (t.i. režijski obrat), kadar bi bilo zaradi majhnega obsega ali značilnosti službe neekonomično ali neracionalno ustanoviti javno podjetje ali podeliti koncesijo;
- v javnem gospodarskem zavodu, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb, ki jih zaradi njihove narave ni mogoče opravljati kot profitne oziroma če to ni njihov cilj;
- v javnem podjetju, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati kot profitno;
- s podeljevanjem koncesij;
- z vlaganjem javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava, kadar je takšna oblika primernejša od prejšnjih oblik.

Negospodarske javne službe

- Ureja jih Zakon o zavodih in področna zakonodaja;
- Zavodi so organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti na področjih vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega in invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička.
- Za opravljanje javnih služb se ustanovijo javni zavodi. Primeri javni zavodov v praksi so: Univerza v Ljubljani in Univerza v Mariboru, Klinični center Ljubljana, Opera in balet Ljubljana, Inštitut Jožef Štefan, domovi za starejše, študentski domovi ipd.

FINANCIRANJE JAVNIH SLUŽB

- Glede financiranja javnih služb je med gospodarskimi in negospodarskimi javnimi službami bistvena razlika.
- Uporabniki storitev, ki se zagotavljajo z gospodarskimi javnimi službami, plačujejo ceno teh storitev. Cene se oblikujejo na način, ki ga določa zakon – se ne oblikujejo prosto. Negospodarske javne službe pa se v celoti financirajo iz javnih sredstev – pri gospodarskih javnih službah je tako financiranje izjema.
- Financiranje negospodarskih javnih služb pa je v celoti podrejeno socialnim načelom, in te službe se je v manjši meri lahko financirajo tudi iz cene storitev.

